

GIÁO DỤC BẰNG TRÒ CHƠI

“Trò chơi là nhà giáo dục đại tài đệ nhất”. B.P.

I. TRÒ CHƠI, PHƯƠNG PHÁP GIÁO DỤC

Ngày xưa các cụ ta bảo rằng: “Cần hữu công, hỷ vô ích”, vì thế nên các cụ cấm chơi. Nhưng các cụ có cấm hẳn được không?

Không. Thầy Mạnh Tử giả làm thịt heo để cúng chơi, tuy mẹ rất nghiêm khắc. Ông Vũ Công Duệ làm con voi biết đi, tai có thể cử động được, đuôi có thể ngoắc qua ngoắc lại được: ông Vũ Công Duệ chơi. Ông Đinh Bộ Lĩnh lấy cờ lau tập trận cũng là chơi. Xưa là thế mà nay cũng thế. Một em bé đau, nằm trên giường bệnh đang nâng niu một con voi cao-su hay đang mân mê chiếc tàu bay bằng kẽm: em ấy chơi đấy. Một cậu bé bị phạt quỳ ở góc tường đang lấy tay vẽ bậy lên nền nhà: lại cũng chơi nữa. Trẻ em sơ sinh ba tháng cũng chơi khi ngậm ngón tay vào miệng, em bé 5, 7 tháng đưa mắt nhìn theo cái hoa treo lủng lẳng trên nôi cũng chơi.

Như thế ta có thể kết luận rằng trẻ nào cũng chơi cả. Chúng chơi theo tính nam nữ, theo nơi, theo thời tiết. Mà nào chỉ riêng có trẻ em chơi, người lớn cũng chơi. Đứng tuổi thì chơi hoa, chơi tranh; thanh nhã thì cầm kỳ thi họa, mà phàm tục thì tứ đổ tường. Vậy chơi có nhiều lối, nhiều cách, thiên hình vạn trạng, tùy trí tưởng tượng, tính tình, sở thích từng người. Chơi của trẻ tiến triển tuần tự theo sự chuyển hóa của cơ thể, tâm lý, theo sức phát triển và nảy nở của các năng lực.

Đối với người lớn, chơi có thể là một xa xỉ phẩm, nhưng đối với trẻ, chơi là cần thiết. Chơi đối với trẻ là một cách tranh đấu, một cách dự bị tranh đấu do bản năng tạo ra để lần lần đưa chúng vào cuộc tranh đấu thực sự, lớn lao và khó khăn là cuộc đời.

Hướng đạo đoàn đã phục hưng ý nghĩa và kết quả của trò chơi. Chúng ta không cho rằng trò chơi là một trò chơi giải trí, trò vui chốc lát cho trẻ em. Chúng ta coi trò chơi là một phương tiện quan yếu để giáo hóa, một phương pháp giáo dục tốt và hay nhất. Trẻ em hay thích gì? Chúng thích hoạt động, thích tiếp xúc với sự vật xung quanh, chạy nhảy, sờ mó, ném ngửi, cân nhắc mọi vật. Tuổi trẻ là tuổi thám hiểm tạo vật. Thấy hòn đá, các em muốn cầm ném, thấy đuôi con mèo, muốn cầm kéo, thấy cái xe muốn đẩy. Người lớn chỉ chăm chăm nghĩ đến lợi ích của việc làm, thấy vậy cho là vô ích.

Thực ra, những trò chơi ấy là “món ăn” tối cần cho tâm trí trẻ em. Đối với người lớn sự vật xung quanh mình lâu ngày đã quen, vật nào, người nào, đều phân biệt đầu đuôi. Đối với trẻ kinh nghiệm chưa được bao năm, cuộc đời chung quanh mỗi giờ mỗi phút đưa lại cho chúng biết bao nhiêu cảm tưởng mới mẻ, hỗn độn, việc làm đầu tiên của trí